

Мустафазаде
Парвана Тельман кизи

Поняття національного інтересу в контексті зовнішньої політики Азербайджану в Каспійському регіоні

УДК 327

DOI [https://doi.org/](https://doi.org/10.24195/2414-9616-2018-5-6-103-107)

10.24195/2414-9616-2018-5-6-103-107

Мустафазаде Парвана Тельман кизи
науковий співробітник
Інституту історії А. А. Бахіханова
Національної академії
наук Азербайджанської Республіки
м. Баку, Азербайджан

Актуальність цієї статті визначається дослідженням політичної категорії «національного інтересу» в контексті сучасної геополітичної значимості та ролі Азербайджану в Каспійському регіоні. Формування національного інтересу в процесі прийняття важливих стратегічних рішень викликають особливий інтерес. Аналіз категорії національного інтересу на прикладі ролі Азербайджанської Республіки в Каспійському регіоні сприяє практичному розумінню взаємовпливу національного інтересу із державною зовнішньополітичною лінією. Формування національного інтересу в умовах стрімкого розвитку транспортно-енергетичних проектів стають предметом політичних дискусій. Азербайджанська Республіка є найбільш розвиненою державою Південного Кавказу. Завдяки продуманому зовнішньополітичному курсу держава повною мірою реалізує національні інтереси, які відповідають сучасним політичним реаліям. Азербайджан перетворюється на керівного гравця Каспійського регіону завдяки чітким стратегічним цілям. Держава реалізує транспортно-енергетичні проекти міжнародного значення, що підвищує її авторитет на міжнародній арені.

Метою цієї статті є визначення поняття національного інтересу та дослідження політико-економічних інтересів Азербайджану в Каспійському регіоні.

Під час дослідження використані методи аналізу та порівняння. Метод аналізу дав змогу розглянути фактор національного інтересу в зовнішній політиці Азербайджану в Каспійському регіоні. Метод порівняння сприяв співвідношенню категорії «національного інтересу» в теоріях різних шкіл міжнародних відносин.

Ключові слова: національний інтерес, нафта, транспортний проект, Каспійський регіон, Азербайджанська Республіка.

Вступ. Категорія національного інтересу є одним із актуальних та проблемних питань міжнародних відносин. Ця категорія є дискусійною через відсутність конкретного визначення.

Основною метою цієї статті є аналіз категорії «національний інтерес» та дослідження особливостей зовнішньої політики Азербайджану в Каспійському регіоні.

Для теоретичного аналізу терміна «національний інтерес» варто звернути увагу на працю ідеолога класичної теорії політичного реалізму Ганса Моргентау «Політичні інтереси між націями. Боротьба за владу та мир», опубліковану в 1948 року. Національний інтерес – об'єктивна даність, що впливає зі своєрідності географічного положення держави, визначальної особливості економічного, політичного, культурного розвитку держави і своєрідності людської природи. Геополітичне положення держави і її оточення, природа тих загроз та викликів, яким вона протистоїть, так само як і соціокультурні традиції її населення не змінюються щодня, тому не залежать від свавілля або суб'єктивних переваг володарів. Звідси національний інтерес є тривалою основою міжнародної політики держави [16]. За Г. Моргентау, в основі національного інтересу завжди лежить політичний інтерес, побудований на прагненні володіти певним рівнем сили, що дає змогу реалізувати будь-які власні інтереси, досягти престижу та здійснювати вплив у міжнародних відносинах. Інтеракції держав завжди пов'язані з прагненням кожної з них бути могутнішою за інші, бо лише найсильніша може розраховувати на повне задоволення власних потреб [3, с. 69].

На думку Пітера Тейлора, «Національні інтереси мають бути послідовними, визначившись з «ворогами» та «друзями», необхідно певною мірою зберігати послідовність та постійність, щоб у цьому був сенс національного інтересу» [12, с. 37].

Термін «національні інтереси» залишається об'єктом наукових дискусій та критики. Причиною такої ситуації є наявність різних лінгвістичних підходів, що ускладнює передачу сенсу цього поняття. Для підтвердження такої гіпотези можна звернутись до праці Джозефа Франкеля (Joseph Frankel. National interests). «Поняття «національний інтерес» є розпливчастим терміном. Сміслові значення цього терміна визначається контекстом, в якому його використовують. Незважаючи на свою основоположну значимість, розуміння цього поняття викликає протиріччя» [8, с. 15].

В англійській мові слово “national”, як і слово “interest”, є багатозначним. Семантична неоднозначність, яка виникає у використанні терміна «національний», може стосуватись як нації, яка являє собою соціальну групу, так і держави, яка позначає її політичну організацію. Здебільшого це стосується держави. Неоднозначність виникає тоді, коли поняття нації не співпадає з поняттям національної держави.

Американський історик Чарльз Бірд (Charles A. Beard) є прихильником концепції ізоляціонізму (політичного невтручання в зовнішні та внутрішні справи суверенних держав, пов'язану з економічним протекціонізмом та культурною ізоляцією). У своїй роботі Ч. Бірд досліджує історію виникнення та еволюцію терміна «національний

інтерес» у словнику дипломатії та зовнішньої політики США. Історик також підкреслює проблему неправильного перекладу терміна «національний інтерес» [6]. Чарльз Бірд вважав, що національні інтереси США базуються в економічній сфері, а не у воєнній, тоді як Г. Моргентау підкреслював важливість воєнної сфери.

Якщо реалісти на чолі з Г. Моргентау розглядали «національний інтерес» у тісному взаємозв'язку з поняттям «сили», то ідеї лібералів були кардинально відмінними.

Французький політолог Ж.-Б. Дюрозель зазначає: «Було би краще, якщо б існувала можливість для визначення об'єктивного національного інтересу. Це дало б змогу краще зрозуміти міжнародні відносини шляхом порівняння національного, який пропонують лідери, та об'єктивного національного інтересу. Проблема в тому, що будь-які роздуми щодо об'єктивності національного інтересу є суб'єктивними [7, с. 88].

Кожна держава має власний підхід до розуміння «національного інтересу». Китайський дослідник Хун Бін розглядає державні інтереси з точки зору задоволення потреб економічного розвитку, політичної стабільності, оборони та безпеки, єдності та підвищення міжнародного авторитету. Поняття «національні інтереси», на думку вченого, є досить абстрактним, об'ємним та викликає труднощі для аналізу його повного змісту. З метою спрощення аналізу Хун Бін виділяє тільки два основні, найбільш суттєві національні інтереси держави: інтерес виживання та розвитку, яким відповідають другорядні інтереси [2].

Реалісти розглядають економічний інтерес як один із найважливіших елементів національного інтересу, що ним керується держава у міжнародному середовищі, але це не дає їм підстав ототожнювати їх чи говорити про переважання економіки над політикою [3, с. 96]. З такою науковою позицією можна погодитись, оскільки розвиток економіки не гарантує політичної стабільності.

Якщо в демократичних державах національні інтереси можуть відповідати потребам народу і можуть мати об'єктивний характер, то в авторитарних державах відбувається лобювання власних інтересів, впливаючи на рішення, прийняті в зовнішній та внутрішній політиці, здійснюючи тиск на владні інституції.

Після розпаду Радянського Союзу кожна із новостворених незалежних республік започаткувала основи власного зовнішньополітичного курсу. Головною метою зовнішньої політики Азербайджану стало забезпечення національних інтересів. В умовах глобалізації та трансформації міжнародної системи, виникнення нових загроз та викликів суб'єкти міжнародних відносин постійно змінюють або переосмислюють напрями національних інтересів. Не може бути спірним факт, що без вну-

трішньополітичної стабільності неможливо забезпечити реалізацію національних інтересів.

Термін «національний інтерес» закріплений в офіційному документі Концепції національної безпеки Азербайджану, прийнятої 2007 року. Відповідно до положень документа: «Національні інтереси Азербайджану являють собою сукупність політичних, економічних, соціальних та інших потреб, які забезпечують фундаментальні цінності та цілі азербайджанського народу, а також розвитку особистості, суспільства і держави, включаючи:

- захист незалежності і територіальної цілісності держави, забезпечення недоторканості кордонів;
- збереження єдності азербайджанського народу, пропаганда ідеї азербайджанства;
- формування громадянського суспільства, забезпечення прав і основних свобод людини;
- виконання державних функцій шляхом забезпечення розвитку демократичних інститутів та інститутів громадянського суспільства;
- розвиток, спрямований на інтеграцію співробітництва з міжнародними організаціями зі спільними цінностями з метою виконання міжнародних зобов'язань;
- створення умов для внутрішнього та іноземного капіталу з метою розвитку ринкової економіки;
- забезпечення підвищення рівня життя населення шляхом раціонального використання природних ресурсів;
- посилення національної самосвідомості та солідарності;
- охорона культурно-історичної спадщини та моральних цінностей азербайджанського народу [11].

Вищеперелічені національні інтереси юридично закріплені в чинному законодавстві Азербайджану. Ці інтереси є загальними потребами держави, які охоплюють сферу безпеки, політики, економіки та культури. Також національні інтереси Азербайджану тісно переплітаються з національними ідеями, формуючи загальне розуміння історично складених у державі суспільних цінностей.

Суб'єктивна класифікація національних інтересів Азербайджанської Республіки більш детально подана в праці академіка Алі Гасанова «Політика національного розвитку та безпеки Азербайджанської Республіки». Автор обґрунтовує взаємозв'язок «національних інтересів» держави з політикою національної безпеки, параметрами якої є національна, воєнна, прикордонна, економічна, економіко-фінансова, суспільно-політична, енергетична безпека. Найвищою ціллю політики національної безпеки Азербайджану є потреби стабільного розвитку держави. Подібно до інших держав Азербайджан реалізує такі стратегічні задачі, як створення без втручання ззовні власного державного устрою, вибір шляхів стратегічного

розвитку держави, захист конституційного устрою, безпека суспільно-політичної стабільності та інше [1, с. 43].

Динамічні зміни, які відбуваються в сучасному світі, не залишаються поза увагою азербайджанського керівництва. Світові політичні процеси впливають на національні інтереси Азербайджану. Саме тому стратегія національної безпеки та зовнішня політика реалізується з урахуванням подій, які відбуваються в міжнародному середовищі та регіоні, в якому розташований Азербайджан.

Як зазначено в праці «Новий регіоналізм» Б. Хеттне: «Регіон – це будь-яка окрема територія зі встановленими для аналітичних досліджень кордонами» [9, с. 5].

Регіональна політика Азербайджану впливає на формування національних інтересів. Аналізуючи національні інтереси Азербайджану в контексті регіональної політики, стратегічна важливість Каспійського регіону не залишається поза увагою.

Розвиток національної безпеки можливий завдяки правильному розумінню, формуванню та забезпеченню національних інтересів. Азербайджан є державою Південного Кавказу та Каспійського регіону, що безпосередньо впливає на природу національних інтересів цієї держави в регіоні. З огляду на сучасну регіональну політику Азербайджану, можна визначити дві основні проблеми: невирішений вірмено-азербайджанський нагірно-карабаський конфлікт та проблема самостійного використання природних та енергетичних ресурсів (нафти та газу в азербайджанському секторі Каспійського моря). У своїй праці Алі Гасанов також акцентує увагу на цих проблемах, які, на думку автора, становлять регіональну на національну загрозу безпеці Азербайджану: «Азербайджан прагне самостійно визначитись, без зовнішнього втручання, з якими іноземними партнерами варто співпрацювати, якими безпечними та економічними шляхами здійснювати доставку енергетичних ресурсів на світові ринки і яким чином використовувати отримані від продажу ресурсів доходи для розвитку держави» [9, с. 94]. Вищезазначені національні інтереси стосуються тих політичних інтересів держави, які вона проводить у регіоні. Тобто це територіальна класифікація національних інтересів, а саме інтересів, які представлені в рамках регіональних відносин, контактів із сусідніми державами та міжурядовими організаціями.

Важливою подією, яка вплинула на реалізацію та розвиток національних інтересів Азербайджану в Каспійському регіоні, стало підписання «Контракту тисячоліття». Уникаючи загрози державним інтересам, уряд Азербайджану започаткував власну регіональну політику.

У книзі Раміза Мехтієва «Національна ідея Азербайджану в епоху глобальних трансформа-

цій», не перебільшуючи успіхи азербайджанського керівництва в реалізації національних інтересів, підкреслюється: «Підписання у вересні 1994 року нафтової угоди, яка увійшла в історію як «Контракт тисячоліття», стало значною перемогою азербайджанського уряду і політики Гейдара Алієва. Стратегічне значення цього контракту на міжнародній арені важко переоцінити. Узгодження пересічних політичних, економічних інтересів міжнародних сил у регіоні, відображення з політичною гнучкістю внутрішніх і зовнішніх провокацій, тиску, зміна складної і суперечливої геополітичної ситуації на користь національних інтересів стали можливими тільки завдяки далекоглядній політиці Гейдара Алієва. <...> завдяки його прозорливості і послідовності в реалізації національних інтересів здійснилось утвердження державної незалежності Азербайджану і були забезпечені надійні гарантії міжнародної безпеки» [4, с. 20].

Нині в Каспійському регіоні Азербайджан зміцнює політичний, економічний та воєнно-військовий вплив. Усі ці фактори формують загальне уявлення про регіональну політику сучасного Азербайджану.

У книзі «Каспійська шахівниця: геополітичний, геостратегічний та геоекономічний аналіз» Центру Стратегічних досліджень при Президенті Азербайджану зазначено: «Розвиток енергетичного і транспортного потенціалу перетворює Азербайджан на важливого гравця Євразійського регіону. У цьому контексті за рахунок вигідного географічного положення Азербайджан стає активним учасником транспортних проектів між Близьким Сходом і Європейським Союзом» [14, с. 105].

Наприклад, нині одним із найбільш актуальних та стратегічних проектів, що охоплює Каспійський регіон, є проект Південного газового коридору. У реалізації цього проекту Азербайджан має два основні інтереси: диверсифікація економіки та розширення формату співпраці, в якій задіяні європейські держави.

У статті Президента Ільхама Алієва «Економічні пріоритети Азербайджану на 2017 рік» зазначено: «Реалізація проектів глобального значення в різних сферах економіки, зокрема в енергетичному секторі, розширюють можливості нашої держави, слугують розвитку регіонального та міжнародного значення» [5, с. 2]. В Азербайджані розвинений нафтовий сектор, здійснюється диверсифікація експорту. За індексом глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму станом на 2017–2018 роки Азербайджан посідає 35-е місце [9].

Таким чином, реалізація важливих нафтових проектів Баку – Тбілісі – Джейхан, Баку – Супса, запуск газопроводу Баку – Тбілісі – Ерзурум, а також створення залізничної лінії Баку – Тбілісі – Карс, активізація проекту TANAP, що є складовою частиною міжнародного проекту Південний газо-

вий коридор, перетворили Азербайджан не просто на незалежного гравця Каспійського та Кавказького регіону, а на державу, яка ціною будь-яких зусиль здатна захистити свої національні інтереси.

Іншим важливим напрямом реалізації національних інтересів Азербайджану є розвиток та інтеграція до міжнародних організацій зі спільними цінностями з метою виконання міжнародних зобов'язань, розвитку глобальної та регіональної безпеки та стабільності. Активна участь Азербайджану в рамках НАТО свідчить про зацікавленість держави у співпраці з провідними організаціями та міжнародними блоками.

У 2004 р. Азербайджан приєднався до Індивідуального плану дій НАТО, який забезпечує проведення регулярного політичного діалогу, систематизує двостороннє співробітництво як всеохоплюючий інструмент, узгоджуючи заходи взаємодії. Азербайджан успішно виконав три етапи плану дій (2005–2007; 2008–2010; 2012–2013 років) [13].

Співробітництво з НАТО дає змогу, по-перше, реформувати військову сферу, враховуючи досвід країн НАТО, по-друге, широкі можливості для проведення публічної дипломатії, в якому задіяні Дипломатична академія Азербайджану та Північноатлантичний центр, по-третє, партнерство з НАТО є платформою для проведення переговорів щодо питань регіональної безпеки, згодом врегулювання нагірнокарабаського конфлікту. Захист територіальної цілісності є першочерговим національним інтересом, у вирішенні якого зацікавлена не лише азербайджанська еліта, а й народ Азербайджану.

Отже, державними інтересами Азербайджану в Каспійському регіоні є насамперед вирішення нагірнокарабаського конфлікту, посилення міжнародного іміджу та престижу держави, збереження ролі регіонального лідера в регіоні. Дипломатична діяльність Азербайджану відіграє важливу роль у забезпеченні суверенітету, територіальної цілісності та безпеки держави, у формуванні її місця, ролі та впливу в міжнародному середовищі. Невирішеною проблемою зовнішньої політики Азербайджану залишається Нагірний Карабах. Під час офіційних візитів, міжнародних форумів та на зустрічах глава держави завжди підкреслює про необхідність вирішення цього конфлікту. Тому вирішення проблеми Нагірного Карабаху є політичним інтересом Азербайджану.

Національні інтереси Азербайджану передбачають максимальний захист держави від негативних процесів у світі, забезпечення енергетичної безпеки, економічного розвитку та стабільності. Ключову роль у реалізації економічних інтересів Азербайджану займає Каспійський регіон. Стратегічне значення Каспійського моря пов'язане з видобутком нафти та газу, згодом тісною співпра-

цею з Європейським Союзом. Зовнішньоекономічні відносини в Каспійському регіоні формуються за рахунок двосторонніх та багатосторонніх ініціатив. Завдяки нафтовій стратегії Азербайджану був створений надійний фундамент майбутньої зовнішньої політики.

Керуючись принципом “Soft power”, Азербайджан завдяки історичній та культурній спадщині провів чимало міжнародних заходів, які вплинули на формування позитивного уявлення про державу. Так, наприклад, у 2015 році вперше в історії були проведені Європейські ігри, в 2016 – «Формула-1» та шахова олімпіада, в 2017 – ігри ісламської солідарності.

Азербайджанська дипломатія слугує захисту національних інтересів. Офіційний Баку надає перевагу результатам успішного двостороннього та багатостороннього партнерства в побудові міждержавних відносин [15, с. 1].

Висновки. Таким чином, національні інтереси – це сукупність політичних, економічних, культурних цінностей держави, які мають загальносуспільне значення. Зовнішня політика Азербайджану в Каспійському регіоні відповідає інтересам держави. Насамперед це стосується економічних та політичних (зовнішніх) інтересів. Підписання міжнародних контрактів та участь у важливих проектах створили умови для стрімкого економічного розвитку Азербайджану. Водночас успішна нафтова стратегія є інструментом політичного впливу в регіоні. Азербайджан є перспективним експортером природних ресурсів, незалежним та ключовим актором Каспійського регіону. Транспортно-енергетичні проекти, які ініціює Азербайджан, зміцнюють позиції держави як впливового центру Каспійського регіону. Національні інтереси Азербайджану взаємопов'язані між собою.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гасанов А.М. Политика национального развития и безопасности Азербайджанской Республики. Баку: Zardabi, 2014. 672 с.
2. Грачиков Е.Н. Национальные интересы Китая. Пленарный доклад международной конференции «Метаморфозы посткризисного мира: новый регионализм и сценарий глобального управления». МГИМО, Москва, 25–26 апреля, 2014.
3. Мальський М., Мацяк М. Зовнішня політика: основи теорії. Львів: Ліга-Прес, 2017. 279 с.
4. Мехтиев Р.Э. Национальная идея Азербайджана в эпоху глобальных трансформаций. В 2 кн. Книга II. М.: Политическая энциклопедия, 2017. 365 с.
5. Президент Ильхам Алиев: «Экономические приоритеты Азербайджана на 2017 год». Бакинский рабочий. 2017. 14 января. С. 2.
6. Beard Charles A. The idea of National Interest. Pp. ix, 583. New York: The Macmillan Company, 1934.
7. Duroselle J.B. Tout empire perira. Une vision theorique des relations scene internationales. Paris: Armand Colin, 1992. P. 88.

8. Frankel J. National interest. London: Macmillan, 1970. P. 15.

9. Global Competitiveness Index. Competitiveness ranking. Global Economic World. 25.02.2018. URL: <http://reports.weforum.org>

10. Hettne B., Inotai Andras. The New Regionalism. The United Nations University: UNU World Institute for Development Economics Research. 1994, P. 5.

11. National Security Concept of the Republic of Azerbaijan. Approved by Instruction No 2198 of the President of the Republic of Azerbaijan on 23 May 2007. United Nations. URL: http://www.un.int/azerbaijan/pdf/National_security.pdf

12. Taylor P.J. (Belhaven Press, London). 1993. P. 37. Geopolitical world orders in Political Geography of the Twentieth Century: A Global Analysis.

13. The Ministry of Foreign Affairs. Overview of Azerbaijan – NATO Partnership, 15.02.2018. URL: <http://www.mfa.gov.az/en/content/560>

14. The Caspian Sea Chessboard: geo-political, geo-strategic and geo-economic analysis / M.B. Assanbayev. Center for Strategic Studies under the President of the Republic of Azerbaijan. Milano: EGEA, 2014. P. 105.

15. Məmmədov S. Azərbaycanın xarici siyasəti milli maraqlar üzərində qurulub. Xalq qazeri. 2015. 29 iyul. S. 1.

16. Morgentau H. Politics Among Nations. The struggle for power and peace. New York: Modern Publishing, 1961. 280 p.

4. Mehtiyev R. Nasionalnaya ideya Azerbayjana v epoxu hlobalnih transformasiy. Kn.2. M. 2017, 365 s.

5. Prezident İlham Aliyev: Ekonomicheskiye prioriteti Azerbaydjana na 2017. Bakinski rabochiy. 2017.

6. Beard Charles A. The idea of National Interest. Pp. ix, 583. New York: The Macmillan Company, 1934.

7. Duroselle J.B. Tout empire perira. Une vision theorique des relations scene internationales. Paris: Armand Colin, 1992. P. 88.

8. Frankel J. National interest. London: Macmillan, 1970. P. 15.

9. Global Competitiveness Index. Competitiveness ranking. Global Economic World. 25.02.2018. URL: <http://reports.weforum.org>

10. Hettne B., Inotai Andras. The New Regionalism. The United Nations University: UNU World Institute for Development Economics Research. 1994, P. 5.

11. National Security Concept of the Republic of Azerbaijan. Approved by Instruction No 2198 of the President of the Republic of Azerbaijan on 23 May 2007. United Nations. URL: http://www.un.int/azerbaijan/pdf/National_security.pdf

12. Taylor P.J. (Belhaven Press, London). 1993. P. 37. Geopolitical world orders in Political Geography of the Twentieth Century: A Global Analysis.

13. The Ministry of Foreign Affairs. Overview of Azerbaijan – NATO Partnership, 15.02.2018. URL: <http://www.mfa.gov.az/en/content/560>

14. The Caspian Sea Chessboard: geo-political, geo-strategic and geo-economic analysis / M.B. Assanbayev. Center for Strategic Studies under the President of the Republic of Azerbaijan. Milano: EGEA, 2014. P. 105.

15. Məmmədov S. Azərbaycanın xarici siyasəti milli maraqlar üzərində qurulub. Xalq qazeri. 2015. 29 iyul. S. 1.

16. Morgentau H. Politics Among Nations. The struggle for power and peace. New York: Modern Publishing, 1961. 280 p.

REFERENCES:

1. Hasanov A. Politika nasionalnoho razvitiya i bezopasnosti Azerbaydjanskoy Respubliki. Baku, 2014. 672 s.

2. Hrachikov E. Nasionalniye interesi Kitaya. Plenarniy doklad mejdunarodnoy konferensii "Metamorfozi postkrisisnoho mira: noviy rehionalizm I scenariy hlobalnoho upravleniya". Moskva. 2014.

3. Malskit M., Masyax M. Zovnishnyaya politika: osnovi teorii. Lviv, 2017. 279 s.

The national interest concept analysing in the concept of the foreign policy of Azerbaijan in the Caspian region

Mustafazade Parvana Telman

Scientific worker of the History Institute
National Academy of Sciences
of Azerbaijan Republic
Baku, Azerbaijan Republic

Researching of political term "national interest" in the context of the role of Azerbaijan in the Caspian region is relevance. The sole strategic decisions are accepted during the national interest formation. Azerbaijan foreign policy in the Caspian region is a practical example of mutual influence between national interest and foreign policy direction. The forming of national interest in the process of transport and energy development are becoming to discuss. The Republic of Azerbaijan is the most developed state of the South Caucasus. Due to the thoughtful foreign policy course, the state fully implements national interests that are request to the modern political realities. Azerbaijan is becoming a leading player in the Caspian region due to clear strategic goals. The state implements transport and energy projects of international importance, which increases its credibility in the international arena. The scientific purposes of this article are to define the concept of national interest and study the political and economic interests of Azerbaijan in the Caspian region.

The method of analysis and comparison are used during the researching process. The method of analysis allowed consider the factor of national interest in Azerbaijan's foreign policy in the Caspian region. The method of comparison contributed to the ratio of the category of "national interest" in the theories of various schools of international relations.

Key words: national interest, oil, transportation project, Caspian region, Azerbaijan Republic.